

Elrendelték a Berettyó gátjának megnyitását

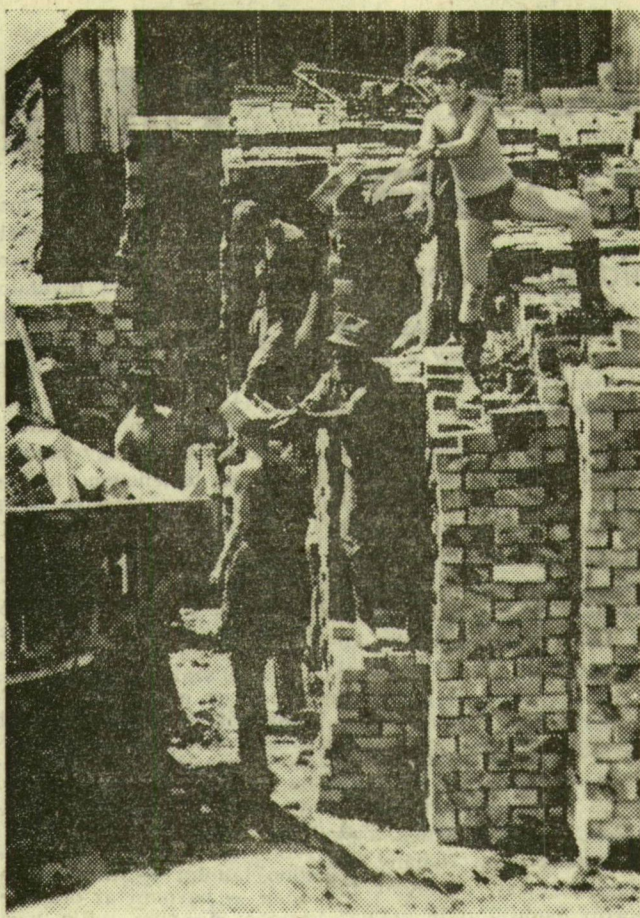
A Tisza kelet-magyarországi mellékfolyóinak rohamosan növekvő áradása a Tisza-völgyi árvíz-védekezésben kritikus helyzetet idézett elő.

A Berettyó és a Sebes-Körös magyarországi szakaszának vízszintje általában 1 méterrel meghaladja az eddigi legmagasabb vízállást. E folyók hirtelen áradása miatt szombaton 15 óra 30 perckor a víz hosszú szakaszon 3-5 centiméterrel megközelítette a Sebes-Körös gátkoronáját. A folyók áradása tovább tart. Ezért a védelemvezetés elrendelte Szeghalommal szemben, a Be-

rettyó bal partján az árvíz-védelmi gát megnyitását, és a várható árhullám egy részének az előre kiépített vészlejtőre vezetését. A vészlejtő elöntése csak mezőgazdasági területeket érint és csökkenti a Berettyó víz-állását. Ezzel az intézkedéssel kívánja az árvízvédelem a folyók magas vízszintjét csökkenteni és a sűrűn lakott, értékes területeket az árvíz elöntésétől megmenteni.

A Fekete-Körös, amelynek vízállása 80 centiméterrel haladja meg az eddigi legmagasabb vízállást, rohamosan árad. A román szer-veket értesítése szerint a jobb parti töltés román területen, az ún. felfogó csatorna feletti szakaszon átszakadt. A kiömlött víz magyar területeket egyelőre nem veszélyeztet.

Eléri az eddigi maximumot a Fehér-Körösön levő árhullám is.

A tápéi Tisza soron megmentik a felhasználható anyagot a bontásra ítélt házakból. Képviselet: diákok segítenek a károsultaknak

NAPI KISLEXIKON

a Tisza szabályozásáról

Szeged védekezése az árvíz ellen a XVII. század végétől kezdve adat-szerűen is nyomon követhető.

● Az első név?

Az 1731-es árvíz után a Tisza mentén már összefüggő védőgátat építettek. A gátrendszer évről évre bővítették. A város neves mérnökének, Vedres Istvánnak köszönhető, hogy 1799-ben, s az ezt követő évtizedekben jelentősen csökkent az árvizek pusztítása.

● Vásárhelyi vagy Paleocapa?

A Tisza-szabályozás nagy műve 1833-ban, a térképezéssel, műszaki felvétellel kezdődött. Széchenyi István 1845-ben Vásárhelyi Pált (1795-1846) bízta meg az átfogó tervek elkészítésével. A munkálatok végrehajtására megalakult a Tiszavölgyi Társulat. Vásárhelyi halála után külföldi szakembereket kértek fel a tervek felülbírálatára. Közülük különösképpen Pietro Paleocapa (1789-1867), a Pó szabályozója foglalkozott behatóan a szabályozás problémáival.

● Különbség közöttük?

Vásárhelyi a feladatot mindkét oldalról — az árvizek gyors levonulása és az ármentesítés — értékelte, Paleocapa inkább csak az ármentesítésre fektetett súlyt. Végül is a szabályozás általában Vásárhelyi tervei alapján ment végbe.

● A „nagy víz” hatása?

A szabadságharc bukása után lanyhult a munka, sok hibát okozott, hogy csak a szabályozást tekintették állami feladatnak, a gátak építését központi irányítás nélkül, helyi árvédelmi társulatok végezték. Szeged 1879. évi katasztrófa hívta fel a közfigyelmet és kényszerítette arra a kormányt, hogy a szabályozás művét be kell fejezni. A töltéseket megmagasították, a hullámteret rendezték, a még szabad árterületeken töltéseket építettek. A századfordulóra végül is Európa legegységesebb, legnagyobb védműrendszere jött létre a Tisza mentén. Összesen mintegy 4500 kilométer töltés épült, több mint száz helyen vágták át a folyó kanyarulatait, s ezzel körülbelül 450 kilométerrel, a folyó egy-egy részével rövidítették meg a Tiszát. Apáink nagy alkotásának értékét megbecsülni tanít az ideai árvíz is.

Az árvízvédekezés bérügyi problémáiról

A már több hete tartó árvíz elleni védekezés nagy próbára tette erőnket, és még mindig nem beszélhetünk arról a küzdelemlről múltidőben. A védekezés irányítását, módszerét melyen áthatja pártunk politikája. A lakosság áldozatkészsége, felelősségtudatának magas foka, a gátakon, a munkapadok mellett, földjeinken, hivatalainkban, intézményeinkben tanúsított helytállása, mind-mind e módszerek eredményességét igazolja. A védekezés során felmerült bérügyi kérdéseket is ilyen szellemben kell kezelnünk, rendeznünk.

A szakszervezetek az utóbbi napokban mindinkább tapasztalták az árvízvédekezéssel összefüggő bérügyi problémák jelentkezését. Mi-ből erednek e problémák? Mindenekelőtt abból, hogy a megyékben folyó árvíz elleni védekezés sajátosságait figyelembe véve kell alkalmaznunk a Munkaügyi és Pénzügyminisztérium, valamint a Szakszervezetek Országos Tanácsa 3050/1970. sz. együttes állásfoglalását (megjelent a Munkaügyi Közlöny 17-18. számában), továbbá a 15/1957 (IV. 3) PM. sz. rendelet, valamint ennek végrehajtására kiadott 7/1959 OVF sz. utasítást.

Csongrád megyében az érdekelt szervek — a védekezés megyei sajátosságainak megfelelően — egyeztetették állásfoglalásukat. Ily módon a védelemben dolgozókat, azokat, akik a védekezés, vagy a kitépítés következtében munkahelyükön megjelenni nem tudtak, az alábbi járandóságok illetik meg:

1. A védekezési munkára beosztott munka- vagy tagsági viszonyban álló dolgozót a szokásos napi munkaidejének megfelelő igénybevételeért az egy napra eső átlagkereset, kiküldetés esetén kiküldetési díj illeti meg, amelyet a munkáltató folyósít. Ez vonatkozik állami vállalatok dolgozóira, költségvetési szervek munkavállalóira, a kisipari, fogyasztási és értékesítési szövetkezetek dolgozóira és tagjaira.

2. A heti pihenőnapon végzett munkáért, illetve a szokásos napi munkaidőn túl végzett munkáért járó munkabért, valamint a védővonalakon végzett tényleges védekező munka utáni 30 százalékos biztonsági pótlékot szintén a munkáltató számfejtí és fizeti ki, miután az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság a kifizetés jogosságát igazolta. A vállalatoknak ezeket a kifizetése-

ket a Vízügyi Igazgatóság utólag megtéríti.

Az elszámolásnál a végzett munkát igazoltnak kell. Ennek módja a következő:

— ha vállalati szervezésben vett részt a dolgozó a védekezésben, munkáját a vállalat igazolja és a Vízügyi Igazgatóság érvényesíti;

— közvetlenül tanácsi szervezésben igénybevetett dolgozók a tanácsoktól kérjék munkájuk igazolását, amely tartalmazza a dolgozó nevét, állandó lakcímét, az igénybevétel napját (napjait) a ledolgozott munkaorák számát, vagy a készenlében, együtt-tartásban töltött időt, a védekezés helyét (község, város) a védekezési szakasz és munkahely megjelölését (pl. védőtöltés, munkahely mentése stb.), és végül azt, hogy élelmezési költséggel, illetve természetbeni élelmezéssel a dolgozót a tanács ellátta-e?

— fontos, hogy a vállalati igazolásokon is ezek az adatok szerepeljenek, ilyenképpen a későbbi viták elkerülhetők;

— a védekezési munkára igénybevetett munkások igazolását a parancsnokság végzi.

3. A mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok, alkalmazottak, valamint a munkaviszonyban nem álló kereső foglalkozást folytató dolgozók (kisiparos, kis-kereskedő stb.) a védekezés munkájában eltöltött időre óráként 5,50 Ft munkabérré és az előírt feltételek fennállása esetén 30 százalékos biztonsági pótlékra jogosultak, természetesen a fentebb már ismertetett munkaigazolás alapján.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjai és dolgozói az árvízvédelmi munkában eltöltött időre szóló járandóságukat a tsz-ektől kapják, amelyek pedig a Vízügyi Igazgatósággal számolnak el. Munkaviszonyban nem álló, kereső foglalkozást folytató dolgozók járandóságukat a lakóhely szerint illetékes tanácsoktól kérjék.

4. Mivel a vonatkozó rendelkezések értelmében a védekezésben igénybe vett dolgozók munkáját és túlmunkáját megfelelően díjazák ingyenes étkeztetésben nem részesülhetnek. A 8 órát meghaladó igénybevétel esetén 12,50 Ft-os, 12 órát meghaladó igénybevétel esetén pedig 25 Ft-ot, mint étkezési hozzájárulást az el-

számolás során le kell vonni. Amennyiben a dolgozó igazolni tudja, hogy étkezésben nem részesült, vagy a helyileg kialakult szokás szerint a biztosított élelemért fizetett, természetesen az élelmezési költséget nem lehet levonni. A vállalatok által levont élelmezési költséget annak a tanácsnak kell visszafizetni, aki az étkeztetést szervezte, illetve finanszírozta.

5. A 3050/1970. Mü. M.—PM—SZOT együttes közleménye értelmében azokat a dolgozókat is, akik saját ingóságait, vagy ingatlanait mentik, átlagkeresetük figyelembevételével díjazni kell. Ez az átlagkereset a napi szokásos munkaidőért járó keresetnek felel meg. Ezeknek a dolgozóknak a mentési időt az illetékes tanács és védelmi központ vezetője, a védekezés helyi vezetőit és körülményeit figyelembe véve igazolja. Ezt az igazolást az érdekelteknek személyesen kell kérniük.

6. Az elrendelt fokozott készültség miatt munkából visszatartott dolgozók, akik saját hibájukon kívül a védekezésben nem vettek részt, az illetékes tanácsolt napi 50 Ft-os segélyt kérhetnek. Ugyancsak ilyen összegű segélyt kérhetnek a kitépített dolgozók is. Segélyt azonban csak az kérhet, aki munkahelyén semmilyenféle bérjellegű juttatásban nem részesült, tehát nem kapott a kitépítés idejére fizetést, táppénzt, illetve nem volt fizetett szabadságon.

Bevezetésként megyénk árvízvédelmi sajátosságairól tettem említést. Ezzel kapcsolatban szeretném hangsúlyozni: a váratlan természeti csapásra, a benne rejlő veszélyre dolgozóink azonnal önként, tömegesen reagáltak. Akkor — és ez természetes volt — senki nem gondolt ellenszolgáltatásra. Természetes volt ugyanis számunkra otthonaink, az előző nemzedékek és saját munkánk, szocialista építésünk értékeinek, értelmének áldozatos védelme. Most ugyancsak természetesen tartjuk azt is, hogy a felmerült bérproblémákat a kölcsönös méltanyosság szellemében, olyan légkörben rendezzük, amelyet nem a követelődzők, a veszély óráiban elhúzódnak határoznak meg.

JUHÁSZ JÓZSEF,
a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának vezető titkára

Véget ért a tanév

Június 15-16-án beiratkozás az elsőbe

Szombaton reggel tartották országsszerte az általános és a középiskolák többségében a tanévzáró ünnepséget. Az igazgatók értékelték az oktató-nevelő munkát, a diákkollektívák tanulmányi eredményét, szorgalmát, magatartását, majd az osztályfőnökök átadták a tanév végi bizonyítványt.

A szegedi iskolák tanévzárásáról Kovács József, a Szeged m. j. városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője tájékoztatta a Délmagyarország munkatársát. Elmondotta: 1650 általános iskolás és 1350 középiskolás kapott végbizonyítványt az 1969-70-es tanév befejezésekor. A középiskolások közül 920-an technikum, illetve szakközépiskolai végzettséget szereztek. A szegedi szakmunkásképző iskolák mintegy 1700 diákot bocsátanak ki.

Ami a város iskoláiban fo-

lyó nevelési munkát illeti, abban elsősorban a hazafias és a honvédelmi nevelés eredményei biztatóak. A most lezart tanévben megduplázódott a honvédelmi ismeretek gyakorlati elsajátításában részt vevő általános és középiskolások száma.

Szeged diáksága különösen a legutóbbi hetekben tett ki magáért, hiszen az árvízvédelmi munkák mellett elismerésre méltóan teljesítette tanulmányi kötelezettségeit is.

Az új első osztályosok beírása — mint az országban másutt — Szegeden is június 15-én és 16-án, hétfőn és kedden lesz. Várhatóan 1000-1100 kisdíák neve kerül rá az általános iskolák felvételi listáira, a középiskolákban pedig 1700 első beiratkozást várják. Az új, tarjáni általános iskola jövővendi diákjainak a gedő általános iskolában kell jelentkezniük.

Szeged lesz a veseátültetés egyik hazai központja

A Szegedi Orvostudományi Egyetem tudományos szakcsoportjának a napokban tartott ülésén budapesti, debreceni és szegedi kutatók tanácskoztak a szervátültetés elméleti és gyakorlati kérdéseiről dr. Farádi Lászlónak, az egészségügyi miniszter első helyettesének elnöklésével. Az ülés után megkér- tük dr. Petri Gábor professzort, az ülés egyik szegedi résztvevőjét, hogy a tanácskozásról tájékoztassa olvasóinkat.

— Az Egészségügyi Minisztérium — mondta a professzor — az utóbbi két év folyamán nagy figyelmet fordított a veseátültetés hazai lehetőségeinek megteremtésére és széles körű, gondosan kidolgozott intézkedéseivel, valamint igen komoly anyagi eszközökkel törekszik ennek a bonyolult és költséges gyógyeljárásnak a bevezetésére. A veseátültetés sok vonatkozásban különbözik a klinikai és elméleti tudományágak határterületén. Ezek egyike az immunológia, mely a most lezajlott ülés fő tárgya volt. A gyakorlati kérdés, mely az említett tudományágba tartozik, a vesét adó és a vesét kapó szervezet biológiai azonosságának felismerése, másfelől az esetleges biológiai különbségekből eredő veszélyek kiküszöbölése. Örömmel állapítható meg, hogy a hazai kutatások ebben a tekintetben is korszerűek és követik a nemzetközi fejlődést.

A minisztérium azokra az intézetekre támaszkodik az előkészítés jelenlegi szakaszában, amelyekben már évek óta folyik a szervátültetéssel kapcsolatos munka és amelyek már szereztek közvetlen tapasztalatokat a veseátültetéshez nélkülözhetetlen művese-kezelésben. Az első döntő lépése az említett tervnek a korszerű és min-

den kellekkel felszerelt műveseállomások, valamint ezzel párhuzamosan a megfelelő immunológiai vizsgálólaboratóriumok kialakítása. Nélkülözhetetlen ezenkívül bizonyos nemzetközi együttműködés is a biológiai különbségekből származó nehézségek elkerülésére. Ezek és még más mozzanatok teszik szükségessé a kérdés magasabb szintű szervezését.

Öröndetes módon a minisztérium értékelte a Szegeden évek óta folyó ilyen irányú munkát és a szervátültetés egyik hazai központját Szegeden, az I. sz. Sebészeti Klinika keretei közt készülni látnak. Erre a célra jelentős beruházásokat határozott el és egyúttal olyan létszámfejlesztést is, amellyel a feladatoknak majd eleget lehet tenni. Ezzel az egyetem feladatai, de lehetőségei is jelentősen bővülnek mind a gyógyítás, mind a kutatás területén. Nagy lehetőségek ígérkeznek főleg a kutatás hatékonysága szempontjából az Akadémia, illetve a József Áttila Tudományegyetem keretei között esedékes fejlesztés, amely Szegedet a hazai biológiai kutatás egyik leg- erősebb bázisává teheti néhány éven belül.

Erdemesnek látszik megemlíteni, hogy a jelzett erőfeszítések teljes összhangban vannak a múlt évben meghirdetett tudománypoli- tika irányelveivel, mely az erők összehangolását és az anyagi és szellemi erők koncentrált felhasználását a kitűzött célra úgy tekinti, mint a tudomány fejlesztésének korszerű és legeredményesebb módját. Ebben az esetben még ezen is túlmenően az elmélet és a gyógyítás célját szolgáló gyakorlati szem- rencés találkozásáról is van szó.

Huszonegy díjnyertes film

Egerben, a Vörös Csillag moziban szombaton díjkiosztással fejeződött be a nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszer-ipari filmszemle. Dr. Lenárt Lajos mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter helyettes záróbeszédében elmondotta, hogy a június 8-tól 13-ig tartó egri nemzetközi filmszemlén hét szocialista ország filmeseinek 75 alkotását mutatták be.

A filmszemle színvonaláról tanúskodik, hogy összesen 21

díjat adtak ki. A mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter nagydíját a Szovjetunió által benyújtott állat- egészségügyi, növényegészségügyi és állattenyésztési témájú filmeknek ítéltek. A Heves megyei tanács vb nagydíjjal a román belterjes kertészeti kultúrákról készült filmeket jutalmazta a zsűri. A nemzetközi zsűri különdíját a „Növényevő halak” című magyar film kapta.

VASÁRNAP,
1970. JÚNIUS 14.

DÉLMAGYARORSZÁG 3